

Ю.О. Собченко, магістрант
Житомирський державний технологічний університет

**ДЕРЖАВНИЙ ВНУТРІШНІЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ОДИН ІЗ
ІНСТРУМЕНТІВ ЗАВЕРШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ**

Модернізація державного фінансового контролю України відбувається із 2002 року в рамках підготовки Світовим банком та Міністерством економіки України за участю інших органів виконавчої влади проекту “Програмна системна позика -2”. Історично склалося так, що вітчизняна система державного фінансового контролю є трирівневою, де найвищим рівнем контролю є зовнішній контроль. Досліджено, що зовнішній контроль в Україні носить фіскальний характер, а вищим зовнішнім органом є Рахункова палата, яка здійснює контроль від імені Парламенту. Економічні тенденції й наслідки світової фінансової кризи показали необхідність удосконалення фінансово-бюджетної політики й формування відповідних механізмів державного фінансового контролю як вагової складової фінансової системи країни.

Вважаємо, що головною і актуальною проблемою в українському суспільстві є проблема, яка пов’язана із державною земельною політикою, зокрема шляхами завершення земельної реформи. Як правило, державна земельна політика визначається як діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування у сфері земельних відносин, спрямованих на раціональне використання та охорону земель, забезпечення продовольчої безпеки країни і створення екологічно безпечних умов для господарської діяльності та проживання громадян. Очевидно, що в Україні у сфері земельних відносин немає комплексної стратегії дій, і зваженої методології реформ, і раціональної інфраструктури управління, і системного законодавчого поля, немає бачення нових проблем. Це все спонукає нас до пошуку альтернативних шляхів завершення земельної реформи, адже за 20 років реформування земельних відносин відсутній ефективний власник землі та цивілізований ринок землі.

Вважаємо, що одним із ефективних інструментів завершення земельної реформи в Україні є розвиток державного внутрішнього контролю. Адже про необхідність впровадження системи ДВФК європейського зразка говорилося чимало під час взаємних переговорів між Україною та країнами – координаторами розвитку системи державного внутрішнього фінансового контролю. Однією із вимог до країн, що прагнуть вступити до ЄС, є розбудова ефективної системи державного внутрішнього фінансового контролю, заснованої на сучасних стандартах та найкращих практиках країн ЄС. Зазначені вимоги знайшли відображення у Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю в Україні на період до 2017 року. Державний внутрішній фінансовий контроль повинен забезпечити належне управління державними фінансами і розглядається як сукупність трьох складових: внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту та їх гармонізації.

В європейському розумінні державний внутрішній фінансовий контроль повинен забезпечити належне управління державними фінансами і розглядається як сукупність внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, що базуються на відповідальності керівника. До основних функцій керівника належить планування та організація діяльності, створення адекватної структури внутрішнього контролю, нагляд за реалізацією внутрішнього контролю та управління ризиками для досягнення впевненості в межах розумного в тому, що мета і цілі органу будуть досягнуті, а рішення, включаючи фінансові, виконуватимуться з урахуванням принципів законності, економічності, ефективності, результативності та прозорості. Основним змістом зазначених концепцій є посилення відповідальності керівника щодо організації в установі внутрішнього контролю за дотриманням законів, правил та політик, ефективністю діяльності та достовірністю звітності, із введенням до структури установи окремого незалежного підрозділу внутрішнього аудиту, який має оцінювати результати цієї роботи та надавати поради керівництву щодо її покращення.

Під внутрішнім контролем (за термінологією ЄС – фінансове управління і контроль), за який відповідає керівник, тут розуміється відповідна організація внутрішнього середовища установи, її інформаційних потоків і комунікацій, процесів оцінки і врахування ризиків, контрольних механізмів та засобів власного моніторингу, які мінімізують ризики неефективної або незаконної діяльності установи чи надання недостовірної фінансової звітності про неї. Характеристика складових державного фінансового контролю та його розвиток в Україні, сприятиме покращенню організації роботи у Держземагенстві, оскільки фінансовий внутрішній контроль покликаний створити передумови для ефективного використання державного майна, бюджетних коштів та природних ресурсів. Зауважимо, що адміністративний апарат системи внутрішнього контролю у Держземагенстві вважає, що організація контрольної роботи керівниками відомств сприятиме чіткому і прозорому механізму управління земельними ресурсами у державі. Отже, зі створенням у центральному апараті Держземагенства Управління внутрішнього контролю, робота у цьому напрямі стане системною і безкомпромісною.

Основним принципом державного внутрішнього фінансового контролю є розмежування внутрішнього контролю й аудиту. Вперше у вітчизняному законодавстві було розмежовано ці поняття в статі 26 Бюджетного кодексу України. Внутрішній аудит має визначати, яким чином здійснюється внутрішній контроль, включаючи методи попереднього контролю. Однією зі складових внутрішнього контролю є відповідальність керівника за управління й розвиток організації в цілому. За створення та функціонування структури внутрішнього контролю відповідає керівництво органів державного й комунального секторів.

Внутрішній контроль є інструментом управління, що дає змогу керівництву органів державного й комунального секторів перевірити стан виконання відповідних завдань, здійснити низку заходів із метою підвищення ефективності й результативності діяльності установи. Контроль здійснюється у процесі діяльності органів державного й комунального секторів та поділяється на попередній, поточний і подальший, що здійснюється після виконання управлінського рішення чи фінансово-господарської операції. Метою внутрішнього аудиту є надання незалежних рекомендацій і консультацій, спрямованих на вдосконалення діяльності органів державного й комунального секторів, підвищення ефективності процесів управління, сприяння досягненню мети такими органами. Внутрішній аудит може проводитися централізовано — органами державної контрольно-ревізійної служби — та децентралізовано — вповноваженим самостійним підрозділом, підпорядкованим безпосередньо керівництву органу державного чи комунального сектору. Подальший контроль використання і збереження фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильності визначення потреби в бюджетних коштах та взяття зобов'язань, стану й достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності органів державного й комунального секторів із метою виявлення недоліків і порушень є інспектуванням, яке здійснюється у формі ревізій і перевірок та повинне забезпечувати виявлення фактів порушення законодавства. Основними результатами впровадження системи державного фінансового контролю у системі Держземагентства буде завершення земельної реформи, формування цивілізованого ринку землі, а головне формування нового обліку державного службовця, який зацікавлений у результатах від діяльності своєї організації:

- повноцінну реалізацію права приватної власності та інших прав на земельні ділянки;
- створення сприятливого ринкового середовища, що зумовить постійний перехід речових прав до найефективніших власників;
- кардинальне підвищення інвестиційної привабливості сільського господарства;
- раціональний перерозподіл та оптимізацію використання земель сільськогосподарського призначення;
- підвищення ефективності використання природно-ресурсного потенціалу земель сільськогосподарського призначення;
- безперешкодний доступ громадян до землі, як ресурсу людського розвитку;
- збереження та створення робочих місць у сільській місцевості;
- поліпшення транспарентності земельних відносин;
- стимулювання розвитку інститутів громадянського суспільства в питаннях захисту прав власників земельних ділянок.

СОБЧЕНКО Юрій Олександрович – магістрант Житомирського державного технологічного університету
Наукові інтереси: державний фінансовий контроль
Tel: +38 067 438 31 26
E-mail: yura_sobchenko@mail.ru